

Het Familievarken is een voorbeeld van een stalsysteem dat positief dierenwelzijn bevordert, volgens de Raad voor Dierenaangelegenheden.

den en honden niet meer aan de lijn uitgelaten mogen worden. Maar ook dat het onthoornen van runderen en geiten en het couperen van varkensstaarten niet meer zou kunnen.

Welzijn integraal benaderen

Een van de partijen waar Kalden mee heeft gesproken is LTO. Jeannette van de Ven is portefeuillehouder diergezondheid, waar dierenwelzijn onder valt. "Dit convenant gaat heel belangrijk worden", zegt ze. In het gesprek met Kalden heeft LTO om te beginnen de zes leidende principes van RDA onderschreven. "We komen van een dier mag niet lijden en we gaan naar een dier dat het goed moet hebben", aldus Van de Ven. Tweede belangrijke punt: de route naar een dierwaardige veehouderij moet onderdeel zijn van een integrale aanpak. "We moeten voorkomen dat boeren door de bomen het bos niet meer zien." Van de Ven doelt op de lawine van uitdagingen die op elk boeren erf afkomt, waarbij alle aandacht nu naar stikstof gaat. "Als je dierenwelzijn ►

'Ik geef mijn kippen graag rust en ruimte'

"Mooi hè, dat ze zo'n beetje scharrelen. De een ligt te slapen, de ander ligt te klieren en weer een ander is aan 't rennen. Ja... dat vind ik mooi." Dit citaat uit een korte video op de site van Oranjehoen is Johan Leenders ten voeten uit. Kom bij hem niet aan met een ingewikkelde definitie van positief dierenwelzijn. "Ik geef mijn kippen graag rust en ruimte", zo kijkt hij ertegen aan.

Leenders heeft een gemengd bedrijf in Swifterband in Flevoland: 50 hectare biologische akkerbouw en 35.000 vleeskuikens onder de merknaam Oranjehoen, die in twee identieke stallen worden gehouden. Die stallen voldoen aan het Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming. "Dat is voor mij de basis, maar daar bovenop heb ik gezorgd voor meer licht in de stal, meer ruimte en een overdekte uitloop", aldus Leenders. Het Oranjehoen is een speciaal voor hem ontwikkeld robuust vleesras met Franse roots. De afzet heeft Leenders helemaal in eigen hand: hij heeft afspraken met HelloFresh, Crisp, Boerschappen en Grutto (voorheen koopeenkip.nl).

Opvallend: de kippentak is niet biologisch gecertificeerd. "Wij willen verder en breder kijken dan alleen dierenwelzijn", is Leenders' antwoord op de vraag waarom niet. Zo is hij volledig energieneutraal: de infrarode verwarming in zijn beide kippenstallen draait volledig

op de stroom die hij met zijn zonnepanelen opwekt.

Een andere reden is dat een biologische vleeskip over vier vierkante meter buitenuitloop moet kunnen beschikken. Dat ziet Leenders niet zitten; dat betekent immers 14 hectare in Flevoland, een van de meest productieve gronden van Nederland. "Als ik dan vanwege vogelgriep de dieren negen maanden binnen moet houden, kan ik dat voor mezelf en de maatschappij niet verantwoorden."

Zijn grote doel is om een kringloopkip te produceren. Een doel dat hij stap voor stap wil bereiken. Niet door miljoeneninvesteringen, maar door te focussen op verduurzaming vanuit de huidige situatie wil hij de Oranjehoen continue verduurzamen. "Als ik met wat kleine dingen en soms wat grotere dingen het beter voor mijn kippen en mijzelf kan doen zonder dat het dermate grote investeringen zijn om ze terug te verdienen, dan doe ik het." Een voorbeeld van die 'kleine dingen' zijn bijvoorbeeld de leefplateaus en zijn ligstokken in zijn kippenstal. Die plateaus is hij gewoon eens mee gaan experimenteren door op vier paaltjes een plateau te schroeven en te kijken wat z'n kippen ervan vonden. Dat bleek een gouden greep en na wat verder experimenteren weet hij inmiddels wat de ideale hoogte is voor zijn vleeskuikens zodat ze er én onder kunnen liggen én bovenop kunnen springen.

FOTO: JOHAN LEENDERS

Johan Leenders uit Swifterband wil gewoon dat zijn kippen. Oranjehoen is het merk dat hij zelf heeft gecreëerd, het goed hebben. 'Een beetje klieren, rennen, scharrelen: mooi toch.'